

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — "
četrt " 6 " 50 "
mesec " 2 " 20 "

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — "
četrt " 5 " — "
mesec " 1 " 70 "

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 3.

V Ljubljani, četrtek 4. januarja 1900.

Letnik XXVIII.

Narodnostne razmere v armadi.

Zadnji dogodki pri vojaških naborih, ko se nekateri slovanski in madjarski rezervisti niso hoteli več odzivljati z nemškimi »hier«, so spravili v ospredje novo pereče vprašanje: ali mora biti res izključno nemški opravični jezik v avstrijsko-ogerski armadi? Znano je tudi, da je to jedna glavnih zahtev nemških nacionalcev. In kako imenitno znajo utemeljevati to svojo zahtevo! »Hamburger Nachrichten« si drznejo v nekem članku trditi, da je jedino le nemški vojak zanesljiv element v armadi; nenemški vojak pa je bil vselej pripravljen, da ubegne, ako je le ugledal sovražnika.

Popolnoma odveč bi bilo, zavračati to nesramno sumničenje, kar se dostaja Slovanov. Koliko slovanske krvi je bilo prelito ravno za Nemčijo pred francoskimi boji in po njih prav do vojne za Schleswig-Holstein. Nesmiselno bi bilo ponavljati, kaj vse so pretrpeli Jugoslovani, Slovenci in Hrvati, za Avstrijo in Nemčijo v turških bojih. Nikomur niso neznani junaški čini čeških vojakov, katere so vršili na vseh bojiščih, kjer je bilo treba prelivati kri za avstrijskega orla. — Pisec omenjenega članka se ponaša z dobo Marije Terezije, kjer so baje dokazali Nemci svojo neomajno zvestobo do naše vladarske hiše. No, in ravno ta doba podaja eminenten dokaz o nezvestobi in verolomnosti nemški, — čemu neki je nastala šlezijška vojna?

»Hamb. Nachr.« se jezé tudi radi tega, da imajo Čehi, Poljaki in Madjari svoje narodno ljudsko šolstvo, češ da to škoduje nemškemu armadnemu jeziku. Res, imenitni nazori: narodi so le radi nabornih komisij na svetu, — smatrajo naj se le kot del vojaške rezerve, in po tem naj si urede svoje narodno in socijalno življenje.

Tako imenitno naziranje o življenju in družabnosti se more roditi pač le v kaki radikalni nemški glavi.

A to še ni vse; še bolj duhteče cvetke nam podaja omenjeni list. Med drugim pravi:

»Izjave Čehov in Madjarov za Francoze ter Jugoslovancev za Rusijo se morajo smatrati v vojnem slučaju kot jako resni pojavi, zlasti s stališča zaveznikov. Zlasti za Nemčijo je jedinstvo in zanesljivost avstrijske armade sila velike važnosti, in zato bi opozarjali, da more proti vedno bolj rastočemu razdvajanju v avstrijski armadi pomagati samo jedno, namreč popolna preosnova v smislu vladanja Marije Terezije: torej varstvo in bramba nemškega naroda in ohranitev poveljevalnega jezika v armadi, kar bi bilo poročstvo za jedinstvo armade«.

Pisec smatra Avstro-Ogersko kot nekak privezek Nemčije in avstrijsko-ogerske armade kot nekako pomožno četo nemškega vojstva, — ker sicer bi ne prišel do tako genijalnih zaključkov. Slovanski vojaki hodo radi sledili — kakor vselej doslej — svojemu vojskovodji, pa naj bode sovražnik ta ali oni. Neumljivo se nam pa zdi, zakaj naj bi se bojevala Avstrija ravno proti Rusiji ali Franciji!

Kolikor poznamo zgodovino, ni imela Avstrija še nobene vojne z Rusijo. Res je napovedal car Peter III., soprog Katarine II., leta 1762 Avstriji vojno, toda še predno je prišlo do kake bitke, je umrl Peter III. in sta sklenili obe državi mir, ne da bi počil eden sam strel. Leta 1809 je šla sicer ruska vojska kot Napoleonova zaveznica proti Galiciji, in leta 1812 so korakale avstrijske čete pod Schwarzenbergom proti Rusiji; toda obakrat ni bilo nobene prave vojne med Avstrijo in Rusi. Od tistega časa sem je prišla ruska armada le na pomoč Avstriji proti upornim Ogorom leta 1848.

Sovražnost proti Rusiji netijo samo listi, ki so ob jednom sovražni tudi Avstriji in njenemu obstoju.

K sklepu naj ponovimo le par stavkov, katerih ni zapisal kak panslavist ali germanofag, temveč bil je to najiskrenejši avstrijski patrijot, bil je avstrijski general in princ iz naše cesarske hiše, nadvojvoda Fran Salvator. V svojem spisu: »Betrachtungen über die Organisation der österreichischen Artillerie« pravi:

dobil precej premoženja. Meneč in trdno prepričan, da me še čaka moja izvoljenka doma, podam se v domovino. Pa kako se prestrašim, ko stopim zopet v rodno vas ter izvem, da je — ona, radi katere sem se toliko trudil v Ameriki, omožena z drugim. Šel sem z doma užaljen nad tako nezvestobo s trdnim sklepom, da se ne vrnem več nazaj. In zdaj se vozim dan na dan todi mimo z občutki, kateri so znani le onemu, ki jih enako kakor jaz skuša.

Mož je odšel po opravičnih svoje službe. Prav smilila se mi je ta poštna duša. Ko bi bil jaz kak slovenski »romancier«, precej bi porabil to snov. No, to bi ne bila popolnoma nova misel, vsaj smo že brali tako povest pod sličnim naslovom, a jaz bi opisaval bolj natančno življenje in delovanje, trpljenje in veselje, kraje in običaje naših Američanov v novem svetu, to bi bilo kaj novega na našem leposlovnem polju. Kajpada, treba bi bilo za to večjih studij, pa zato ne dostaja dandanes časa ali pa tudi dobre volje drugim, meni pa zmožnosti.

Klic: Station Tarvis, me zbudi iz mojega razmišljanja. Treba je izstopiti, ker od tod se obrne železnica proti laški meji.

»Medsebojno zблиžanje Avstrije z Rusijo naj bi se utrdilo v trajajočo zvezo, ker le v tem moremo zazreti poročstvo srečne bodočnosti naše monarhije.«

Zlasti pomenljive so pa sledeče besede bistroumnega nadvojvode:

»Navzlic vsemu rotnju in zagotavljanju prijateljstva nam mora biti jasno, da so težnje sosednje prusko-nemške države po razširjenju skrajno nevarne celokupnosti monarhije.«

In dalje:

»Vojne je potreba in ta vojna mora priti, ker našim sosedom se vzbujajo želje po lepih podonavskih deželah in ker nemške meje potrebujejo, da se razširijo tudi proti vzhodu. Kakor se je Avstrija že od nekdaj borila za svoje pravice, tako se bode morala boriti svoj čas za svoj obstanek; in ta boj bode odločilen. Naj bi se ta čas, ki nam še preostaja, dobro porabil, da si pridobimo vsaj predpogoje za srečno obrambo.«

Tako torej nadvojvoda Salvator, član vladarske hiše. Mi pa pristavljamo, da ne gojé samo Nemci onstran avstrijskih mej teh »pobožnih« želja, temveč, da se jim že rahljajo tla na avstrijskem ozemlju. To nam kažejo veleizdajski pojavi na severnem Češkem, to so pokazali veleizdajski govori nekaterih poslancev v zbornici. In nemški armadni jezik, ali je to kaj drugega, kakor ljubezniva priprava na one čase, o katerih govori nadvojvoda Salvator? Nobenega dvoma več ni, kje je iskati zanesljivosti in zvestobe, in jasno je tudi, kje naj išče Avstrija prijateljstva in koristi, v Rusiji ali Nemčiji!

Dnevnine za člane osebno-dohodarskih komisij.

Predlog posl. Vilj. Pfeiferja in tovarišev glede spremembe §§ 28 in 198 zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. z. št. 220 o direktni osebni dohodarini se glasi:

Paragrafa 28 in 198 zakona o direktni osebni dohodarini se tako spremenita, da dobe predsedniki in komisijski člani, kakor tudi slučajno pozvani veččaki in zaupniki, ki niso aktivni državni uradniki, pravico do

dnevnine za dni njih resnične porabe pri komisijskih preiskavah in posvetovanjih.

Dnevnina znaša za one funkcionarje, ki so oddaljeni nad dva km. od sedeža komisije, 4 gld. avst. veljave, za komisijske člane na sedežu komisije pa 2 gld.; tudi pristojna nad 2 km. od komisijskega sedeža oddaljenim funkcionarjem z naredbo fin. ministerstva z dne 26. junija 1897 drž. z. št. 151 normirana potnina.

V utemeljevanje predlagane spremembe imenovanih paragrafov se mej drugim opozarja na izvršilno naredbo in fin. ministerjalni ukaz z dne 29. marca 1850 št. 1842 k patentu o dohodarini iz leta 1849, nadalje na § 13. zakona o uravnavi zemljiškega davka z dne 24. maja 1869, po kateri so prejeli k davčnim obravnavam pozvani zaupniki, veččaki in člani za njih sodelovanje poleg dnevnine tudi povrnitev potnih stroškov.

To načelo je pravično in primerno, ker imajo sodelujoči znatne materialne stroške za stanovanje in hrano, ker se po več dnij odtegnejo svojemu delu in morajo za dobo prisostvovanja pri davčnih razpravah plačevati svoje namestnike.

Poleg tega načela pravičnosti pride mej drugim v poštev še sledeče:

Ako za presojo dohodninskih in pridobninskih razmer davkoplačevalcev potrebna pripravljala dela niso zadostno pripravljena, se morajo naravno zavleči cenilne razprave.

V smislu § 197 zakona o osebni dohodarini morajo cenilne komisije dovršiti svoje delo v roku, ki ga določi finančni minister, sicer se poverijo njene pravice po preteku določenega roka pristojnim davčnim oblastvom.

Da davčne obravnave ne trajajo pre dolgo in bi se toraj ne pokazala potreba poveriti cenilna dela davčnim oblastvom, bi bila odškodnina primerno sredstvo, ker bi finančna oblast pritiskala na to, da bo davčna oblast pravočasno in dovršeno izgotovila predpriprave, da bo mogoče komisiiji držati se od finančnega ministra določenega roka za cenitev.

LISTEK.

Šest dni v Italiji.

Spisal Martinkov.

(Dalje.)

Ob takem pomenjkanju prisede k meni za mali oddihljaj moj stari znanec — sprevednik. Nekam žalostno in nemo zre na hišice, mimo katerih se ravnokar peljeva. Čudno se mi zdi njegovo obnašanje danes, vsaj je bil drugakrat, kadar sva se skupaj vozila, tako zgovoren. Ne morem si kaj, da bi ga ne poprašal: »Kaj pa vam je danes, da ste tako zamišljeni«. Poglejte, pravi, tukaj-le v tej vasi sem doma, pa je minulo mnogo let od tega, kar me ni videla v svoji sredi, dasiravno se vozim mimo skoro dan na dan. Vsaj imam pa tudi mnogo uzroka, da se ogibljem svoje nekdanji mi toliko drage vasice. Teško, pa vendar vam zaupam in povem, zakaj je to prišlo. Ko sem še čvrst mlad fant doma veselo živel pri svojih stariših, zagledal sem se v neko dekle. Bil sem pošten gorenjski fant takrat, ravno taka, sem mislil, je tudi moja izvoljenka. Poprosil sem njene stariše, naj mi jo dajo v zakon, a rekli so, da sem preraven za njo. Gnalo

kolodvoru. Vsakovrstna govorica ti udarja na uho: slovenska in nemška, laška in fur-lanska. Se enkrat se ozrem v slovo na bližnje kranjske gore, ki se še vidijo od trbiškega kolodvora, potem pa kmalu oddrdram proti naši državni meji. Prijazna božja pot na sv. Višarjih, kamor tako rad zahajam leto za letom, me prijazno vabi, ko brzovlak smukne mimo postaje žabniške, da si jo zopet ogledam ter v nji pozabim za nekaj časa skrbi in težave, a danes moram odkloniti to prijazno povabilo, kajti moje želje in hitri vlak me vlečeta naprej proti deželi, katero videti sem sanjal že mnogo let. Dolina, po kateri drvi vlak, se včasih širi, a se zopet zoži. Ob taki ožini postavljena je trdnjava Malborgeth, ki se pa kaj malo vidi, posebno še zato, ker je na vrhu porasčena s travo. Imeti pa mora že dobro lego, kakor se je to pokazalo v francoskih vojskah in je menda ključ do Avstrije iz Italije od te strani. Sicer se pa jaz nič kaj rad ne menim od trdnjav in tudi ne pišem ne od njih. Veselje za to so mi vzeli že pred 20 leti, ko sem dospevali vrh Bolca ob Goriški meji hotel si zapisati ondoto višino nad morjem, katera je pa slučajno bila zapisana (ne vem

zavoljo tega, misleč že menda, da sem kakšen vohun, da sem se komaj izrezal. Že daleč od Hermanovega spominka sem bil proti Raibeljnu, pa se še nisem upal ozreti, češ zdaj pa zdaj bodo pridrlji za menoj in me vtaknili bogve kam in to prav po nedolžnem.

Prijazna je cerkev v Malborgethu. Zvonik ima nizko streho. Nad cerkvijo se pa vzdiguje prijazna Kalvarija. Ob postaji Lussnitz je svet dolgočasen. Druzega ni videti, kakor grdo od hudournikov razdrapano gorovje. Prav taka je tudi ondota cerkev, imajoča prosto piramidarno zidano streho. Prijaznejši kraj je videti v Leopoldskirchen. Ondotna cerkev ima lep gotski zvonik z vitko streho. Tam ob potu na polju sem zagledal tudi znamenje — pil, kakoršnih se nahaja pri nas mnogo od Trznava do Kamnika, imajoči spodaj zidan steber, ki se pri vrhu nekoliko razširi, da imajo ondi prostor po štiri line za slike, in naposled pa nepri-merno veliko in široko streho kot pokrivalo. Videti je od daleč kakor kak majhen pag-lavec, ki je nataknil na glavo velik očetov klobuk. Kakor je pa videti na videz oblika smešna, ima vendar praktično vrednost, ker

Nadalje se tudi ne sme prezreti, da bi morda v slučaju neodškodovanja posamni člani čim hitreje mogoče izvedli cenitev, da bi jim ne bilo treba žrtvovati preveč časa in stroškov. Tako površno delo in cenitev bi morala izpasti ali v škodo erarja ali pa davkoplačevalcev, in da se izogne tudi tej eventualnosti, je odškodnina opravičena.

Z ozirom na to naj sklene visoka zbornica zakonski načrt, v katerem naj se ob spremembi §§ 28 in 198 zakona o direktnih osebnih davkih z dne 25. okt. 1896, drž. z. št. 220 uvede načelo odškodovanja pri davčnih obravnavah sodelujočih funkcionarjev.

V formalnem oziru naj se ta predlog v smislu § 31. poslovnega reda brez prvega branja v zbornici izroči posebnemu odseku v presojo in poročanje.

Dunaj, 16. decembra 1899.

Usoda evropskih vladarjev 19. veka.

(F. G.)

(Dalje.)

Še enega zgodovinskega dogodka se moramo spomniti nesrečnega leta 1809. Občudovati moramo Previdnost, ki je dovolila, da je kralj kraljev papež Pij VII. po samosilstvu Napoleonovem izgubil svojo posvetno oblast — ker kdo umrjajočih bi mu bil mogel vzeti duhovno — za nekaj časa tako rekoč v dokaz, da oblast, ki sloni na skali svetega Petra, stoji neomajno in da tudi brez posvetne moči vendar kljubuje vseh časov viharjem. Napoleon se je drznil odstaviti papeža in razglasiti cerkveno državo za francosko last in ker se je papež odločno ustavljal, dal ga je cesar vreči v ječo in delal je z njim kot s kakim navadnim hudodelnikom.

A tudi s svojimi sorodniki je Napoleon ravnal popolnoma svojevoljno. Leta 1810 je lastnega brata Louisa prisilil, da se je odpovedal holandski kroni. Ni se namreč dosti natanko držal kontinentalnega zapora, ker je izprevidel, da bi s tem le zatiral blagostanje svojih državljanov. In to mu je bilo v pogubo.

Ni pa bilo treba čakati dolgo po teh samosilstvih koržanovih in padel je velikan Napoleon I. sam in z njim tisti, ki jih je povzdignil do oblasti in sijaja. Komu je neznana bitka na lipskem polju, in dan 14. apr. 1814, ko se je moral ta kolos odpovedati francoski kroni? Ko se je malo pozneje kot meteor nenadoma zopet prikazal in vladal 100 dni, je zopet izginil na oddaljeni, v sredi morskih valov ležeči otok sv. Helena, od koder se ni več pokazal svetu, kateremu je zapustil veličastno strašen spomin. Uresničile so se na njem besede Gunduličeve:

»Sad vrh sablje kruna visi,
Sad vrh krune sablja pada,
Sad na carstvo rob se uzvisi,
A tko car bji, rob je sada.«

Po taki usodi je Napoleon sam postal sicer neškodljiv Evrope, a vpliv, ki ga je napravilo njegovo vladanje, je imel dolgotrajne in žalostne posledice. Po njegovem padcu je

Zadnja avstrijska postaja na tej progi je prijazen Pontafel. Prav lične so hiše, ravno taka prostorna železniška postaja. Nek znani čut obdaja človeka, ko prestopi mejo širše svoje domovine, tako nekam čudno je bilo tudi okrog mojega posavskega srca, ko me zategne vlak iz pontafelskega kolodvora v par minut oddaljenega pontebškega. To je razlika, kakoršne še nisem videl, kar sem na svetu. Zdi se človeku, kakor bi stopil na drugi svet. Kolodvorsko poslopje je tako, da ga mu ni para gotovo nikjer na svetu. To vam je dolga in prostrana iz desk zmasena baraka, prav taka kot nekdanja mestna klavnica na Ljubljani, samo daljši. Napisi vsi laški. Govorica, denar, vse kar se more reči, izključno laško. Brž pograbilim svoj kovčeg in oborožen z vso laščino, kolikor jo imam v glavi in na jeziku, stopim v tisto leseno vežo, kjer me ustavi ondotni mož postave, pregleda površno notranjščino mojega kovčka, potem pa mu pritisne zunaj mali papirček s pravico, da sme slobodno dihati in pihati po blaženi Italiji. Do prihodnjega vlaka, ki ima iti proti Vidmu, se mi še ni posebno mudilo, vendar, da bi potem ne imel sitnosti, si hočem preskrbeti vozni

nastal po zunanje mir v Evropi, a tlelo je pod pepelom še vedno dalje, dokler se ni pokazal požar.

Med vročerkvimi Italijani je najprej jelo vreti. Ker je avstrijska vojska v ti deželi hitro napravila red, bilo je pričakovati miru. A na Sardinskem se je svobodoljubnim karbonarjem zdel ravno pravi trenutek, udariti na Avstrijance. Zanetili so upor, ki se je hitro razširil po Lombardiji, uprli so se tudi vojaki v trdnjavi Alexandriji, jelo je vreti v Turinu in posledica je bila, da se je moral kralj Viktor Emanuel odpovedati kroni.

Leta 1830 je bila zopet Francija tista dežela, ki je vzbujala splošno pozornost. Po velikih homatijah ni kazalo kralju Karolu X. iz rodu Burboncev družega, kakor da se je umaknil razjarjeni množici iz Pariza in Francije. Zgubil je vladarstvo in prestol in je živel nekaj časa na Angleškem, pozneje pa se je preselil v Avstrijo, kjer je čez 4 leta umrl v Gorici.

Leta 1831 je nastal upor na Portugalskem. Don Miguel, ki se je sam oklical za kralja, se je srdito boril z bratom Petrom, dokler ni bil popolnoma premagan in prisiljen odpovedati se prestolu.

Sedaj pa obiščimo naše krvne brate Srbe. Po krvavih bojih s Turki jih je osvobodil krvavega jarma mohamedanskega junak Miloš Obrenović in zavlada nad njimi kot »knjaz«. Ker pa je ravnal prestrogo in celo kruto, odslovili so ga leta 1839. Odšel je prav mirno in tiho v Avstrijo, kakor bi bil slutil, da se 20 let pozneje zopet vrne kot vladar. Na srbski prestol je sedaj prišel njegov sin Mihael, ki pa je že po dveletnem vladanju okusil usodo svojega očeta Miloša in moral prepustiti vladarstvo Aleksandru Kara-Gjorgjeviću, ki pa tudi ni imel obstanke na prestolu mlade kneževine.

Leta 1840 je vzbuknila prekucija v Belgiji in zopet je bila nje posledica sprememba v vladarstvu. Viljemu I. je omrzela kraljeva krona in odstopil jo je svojemu sinu Viljemu II. ter odšel v pokoj.

To vrvenje v posameznih državah, odstranitev vladarjev in nezadovoljnost narodov pa je bila le priprava na velike viharje leta 1848 in 1849. Francozi, ki sploh težko prenašajo mirno vsakdanje življenje, ki so bili že pred 19. stoletjem »rerum novarum cupidi«, so tudi v tem znamenitem letu ukresali iskro upora, ki se je hipoma kot velik požar razširila skoro po vsi Evropi. Nastal je 22. februarja upor v Parizu in glej, dva dni pozneje že vidimo, kako star gospod v fraku, vodeč neko gospo pod pazduho, in z njim nekatere druge gospe, zapustivše Tuilerije, hite na trg Concordia, kjer nemudoma stopijo v pripravljeno kočijo in se odpeljejo. Kdo je bil ta gospod in njegova družba? Bil je francoski kralj Louis Filip, ki je pahnjen s prestola in pregnan zapuščal s svojo rodbino nesrečno deželo in razjarjeno ljudstvo, ki se je po njegovem odhodu vrglo na kraljevo palačo, da bi pokončalo vsak sled kraljeve oblasti.

(Dalje prih.)

Mož »listkar« (mogoče tudi podlistkar) upre svoje črne laške oči v me ter vpraša: »con diretto, o con onibus«. Seveda tudi jaz uprem v njega svoje stroge posavske oči in ga gledam, češ čemu to vprašanje. Kedaj pa pridem z omnibusom v Videm? Prismoda! In pa diretto, kajpak da, naravnost v Videm. Ko se tako začudeno gledava, ponavlja zopet mož svoje vprašanje, na kar mu konečno vendar odgovorim: si, con diretto, ker mi je bilo vendar mnogo na tem, da se popeljem naravnost v Videm. Mož se malo nasmehe ter ponovi: »con diretto — snelcug«. No zdaj se mi je šele zdanilo, da je diretto brzovlak, a onibus pa mešanec. Takole je, če človek ne zna tacihi lokalizmov, cel tiskan Mussaffia mu ne more pomagati. Na misel mi pride oni kranjski romar o priliki zadnjega potovanja v Rim, ki je prišel z drugimi tovariši v neki laški hotel ter ondi kazaje na prilepljen list vprašal natakara: come si chiama questo . . . naprej pa ni znal več laški. Natakara ga gleda, ta pa kaže gori na steno, pa kar nista se mogla razumeti. Naposled se zadere nad njim: no tisto, kar je gori nabito, osel! Na kar se natakara zadovoljno nasmeje rekoč: si, si signore! ter

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. januarja.

Novo ministertvo bo sestavil vendar le Koerber, kakor skoro soglasno zatrjujejo vsi dunajski in drugi večji listi. S Koerberjem bodo nekda zadovoljni večinoma vsi Nemci, razun najradikalnejih elementov, pa tudi Čehi se mu ne bodo ustavljali preveč, ker menijo, da bo deloval ravno nasprotno, kakor njegov prednik Clary. Upajo namreč, da bo on odločneje prišel z reševanjem narodnostnega vprašanja. Wittekov kabinet je moral narodnostno vprašanje potisniti v ozadje, Koerber pa mora poskrbeti, da približa to vprašanje čim preje konečni rešitvi ter je postaviti na čelo svojemu programu. Nadaljna naloga novega kabineta bo pa še naslednja: S pomočjo § 14 izdanim in uveljavljenim nagodbenim predlogom mora izposlovati parlamentarno dovoljenje ter parlamentarnim potom določiti kvoto za nadaljno desetletno dobo.

Češki deželni zbor šteje sedaj 242 članov, in sicer 6 je virilistov in 236 izvoljenih poslancev. Nepopolnjeni so sedaj trije mandati in sicer valed resignacije posl. Adameka in smrti dr. Schlesingerja; ožja volitev v rumurškem volilnem okraju se vrši še-le 25. t. m., toraj se še tudi ne more šteti med popolnjene mandate. Mej temi je 92 Čehov, 67 konservativnih veleposestnikov 3 agrarci, 1 radikalni Mladoček, 48 nemških liberalcev, 19 Schönererjancev in 2 krščanska socijalca.

Stavka rudokopov v Köflachu, ki je z večerajšnjim dnem postala popolna, bo, ako delavstvo vztraja v stavki, usodna za ondotna in bližnja podjetja. Sicer so nekatera podjetja za nekaj dni založena s premogom, a nad štirinajst dni nobeno ne more vztrajati. Vodstva takih podjetij, ki ne bodo marala žrtvovati nekaj deset ali tudi stotisočakov, bodo morala pritiskati na lastnike premogovnikov, da bodo odnehali in ugodili zahtevam svojih delavcev. Organizovanim delavcem v rudokopih toraj ta stavka ne bo mnogo škodila, pač pa delavcem, ki so v drugih podjetjih in morajo valed te stavke v neprosto voljni dopust.

Politična noveletna amnestija v Italiji je presenetila italijanske radikalne kroge, ker je ravno njim naklonila kraljeva dobrota največ milosti. Pomiloščeni so večinoma samo radikalni politični kaznenci, mej temi tudi štirje radikalni poslanci, ki so v jedni državnozborni sej razbili nekaj posod za volilne listke. Nasprotno se pa vlada ni spomnila prav nič svojih neprijateljev ter jih ni priporočila Umbertovi milosti. Seveda, kdo se meni za nasprotnika, ko se treba prikupiti nevarnim prijateljem.

Cerkvena glasba.

Nove orglje.

Pred nekaterimi meseci je postavil g. M. Heffera sin, orgljarski mojster v Zagrebu, nove orglje za faro Šturije pri Vipavi. Za časa svetega misijona (od 10. do 18. decembra) v Vipavi šel sem v Šturije pogledat te nove orglje in poskusit, dasiravno je tudi takrat precej burja razsajala. — Orglje imajo dva manuala, trinajst glasečih spremenov, zbiralnike in vse drugo po novem sistemu.

I. Manual: Principal 8', jako močan in vendar prijeten. Hohlfloöte 8', ljubka. Octava 4', močna. Viola di Gamba 8', reže vrlo dobro. Rohrflöte 4', ima jasni značaj. Cornet peterni, tudi močan.

II. Manual: Lieblich gedeckt 8', Vox celest 8', Dolce 8', vsi ti spremeni so zelo prijetni za uho. Fugara 4', svitla pa ne kričča. Salicional 8', prijeten sicer, vendar premočan. Pedal: Octavbas 8', krepak, Subbas 16', forte in subbas 16' piano — primerno intonirana. Sploh — te orglje, katere so 172 opus, mi jako ugajajo zaradi prave intonacije, kar je glavna reč pri orgljah, in zaradi preciznega, jasnega, močnega odgovaranja. — Želel bi le namesto peternega korneta — peterno ali vsaj čveterno miksturo, kajti mikstura da celoti večji blišč, kakor kornet.

P. Angelik Hribar,
O. M.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. januarja.

Šolskem vprašanju. Šolsko vprašanje sili v naših dneh vedno bolj na površje. Nasprotja mej šolo in cerkvijo, med šolo in zahtevami krščanskega ljudstva se vedno bolj poostrejejo. Že se nam obeta »svobodna« t. j. brezverska šola. Komu gre oblast pri šoli? V prvi vrsti starišem, in to po naravnem pravu. Otrok je last starišev, ki imajo dolžnost, pa tudi pravico določevati vzgojo svojih otrok. Njihovo delo mora nadaljevati šola, ki je pomočnica družine. — Oblast ima pri šolstvu tudi država, ki mora skrbeti, da so šole starišem na razpolago. Tudi lahko nadzoruje, da se v šolah ne razširjajo pogubni nauki, in da si prisvoji vsak otrok nek minimum znanja, ki mu je potrebno. Obsojati pa je državni šolski monopol. Ta monopol, zlasti ako država celo sili stariše, da morajo pošiljati otroke v državne brezverske šole, krati naravne pravice starišev in uničuje svobodo vesti. — Cerkev ima oblast v šoli po božjem in zgodovinskem pravu. Vsak kristjan mora to priznati. Kristus je rekel: »Pojdite in učite vse narode . . .« Tudi zgodovina nam priča, da je šola hči kat. cerkve. — Avstrijski šolski zakoni ne priznavajo cerkvi tistega vpliva, ki ga mora imeti v šoli. Zanetili so razpor med cerkvijo in šolo, ki se vedno bolj širi. Od parlamenta ni pričakovati v bližnji bodočnosti zboljšanja zakona. Ljudstvo je poklicano, da povzdigne svoj glas za versko šolo, kajti od nje je odvisen krščanski značaj človeške družbe.

Slovesno redovno obljubo so napravile danes dopoldne v ursulinski cerkvi č. sestre Evangelista pl. Langer, Elekta Schlegel, Aleksia Kržišnik in Valentina Ključevšek. Cerkevno opravilo je izvršil presvetli knez in škof.

Dopolnilna volitev za dež. zbor gorški v skupini veleposestva se je včeraj vršila. Izvoljen je bil s 103 glasovi g. Oskar Gabršček.

Praktični kurz za odbornike posojilnic in drugih gospodarskih zadrug se je vršil dne 27., 28., 29. in 30. decembra minulega leta. Udeležilo se ga je nad 80 zastopnikov v »Gospodarski zvezi« stoječih zadrug. Bili so tu udeležniki štajerskih, primorskih, isterskih in kranjskih zadrug, samo koroške posojilnice in zadruge niso bile zastopane. Na tem kurzu je predaval načelnik »Gospodarske zveze«, gospod dr. Iv. Šusteršič o pravnih razmerah gospodarskih in pridobitnih zadrug, č. g. dr. J. E. Krek o raiffeisnovi posojilnici, gospod Franc Rosmann, uradnik »Gospodarske zveze«, o skupni prodaji in nakupovanju pri gospodarskih zadrugah, in ravnatelj »Gospodarske zveze«, gospod Ferdinand Sajovic, o amerškanskem sistemu knjigovodstva pri posojilnicah in hranilnicah ter pri drugih zadrugah. — Vsemu predavanju je sledilo veliko zanimanje. — Kako potrebna so taka predavanja, pa kaže najbolj dejstvo, da so vsi udeleženci prosili načelnništvo »Gospodarske zveze«, da tekom leta 1900 priredi zopet praktični kurz, in sicer če mogoče meseca avgusta.

Dar. Presvetli knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič nam je izročil za »Našo Stražo« 100 K in za Jeranovo dijaško mizo 100 K, za kar se Presvetlemu iskreno zahvalimo.

Osebo dohodninska prizivna komisija za Kranjsko bode 8. t. m. svoje razprave, koje je radi seje dež. zbora preložila, zopet nadaljevala.

Odlikovanje. Naš rojak gospod Janez Repič, c. kr. profesor v pok. na Dunaju, ki je postal lani »avvocato di S. Pietro«, je prejel za novo leto novo papeževo odlikovanje, namreč zaslužni križec »pro Ecclesia et Pontifice«. Oskrbelo mu je to odlikovanje kat. šolsko društvo na Dunaju.

Iz Idrije. Rojenih je bilo preteklo leto 211, umrlo jih je 142, poročenih je bilo 47 parov.

Russkij kružok se je osnoval v Ljubljani, pravila so že potrjena. Društvo ima namen pospeševati učenje ruskega in drugih slovanskih jezikov.

Iz Brežic se poroča: Sava je zadnje dni jako narasla in marsikje prestopila begove. — Mestni zastop je dne 28. decembra sklenil, da morajo gostilničarji imeti nemske jedilne liste. No, tacihi modrijanov pa še ne!

nemu pristavu dr. Krančiču ter kričal, naj gre ta v »Narodni dom«. Ker se dr. Krančič ni zmenil za Sagerja in šel svojo pot naprej, dobil je močen udarec na dežnik, ki ga je držal nad glavo. Priče so izpovedale, da ga je udaril Sager, ki je bil tudi dne 12. okt. obsojen na osem dni zapora in 3 gld. odškodnine za dežnik. Sager pa se je pritožil in pri obravnavi dne 30. decembra je bil obsojen na 40 gld. kazni.

Društvo kranjskih zdravnikov je imelo 30. grudnia občni zbor. Društveni predsednik dr. Keesbacher je zaradi bolehnosti odložil predsedništvo in bil imenovan častnim članom. Novim predsednikom je bil izvoljen dr. Šlajmer, njegovim namestnikom dr. Boek, blagajnikom dr. Gregorič, knjižničarjem dr. Jenko, tajnikom dr. Krajec.

Slovenska šola v Mariboru bi bila nujno potrebna. Kakor čujemo, so se mariborski in okoliški Slovenci že poprijeli te misli. Gotovo bodo to šolo podpirali tudi družba sv. Cirila in Metoda.

Stavka v köflaških in voitsberških premogovnikih se širi. Stavkujoči delavci so pregovorili še druge tovariše, da so pustili delo. Danes jih stavka nad 3000. Mir se še ni kalil. Vendar je včeraj, v sredo dne 3. januarja na zahtevo voitsberskega glavarja dr. Herzoga prišel en bataljon vojakov v Köflach in Voitsberg. Vse prebivalstvo simpatizuje z delavci, ogorčenost radi trdosrčnosti kapitalistov köflaške družbe raste tudi med meščanstvom. Delavci upajo, da bodo v stavki vztrajali lahko več tednov. Posledice stavke premogarjev se že kažejo. Več tovarn, ki jih oskrbujejo omenjeni premogovniki s premogom, je moralo delo ustaviti. Posebno hudo pa čutijo pomanjkanje premoga v Gradcu. Mestni svet si prizadeva na vse kriplje, da dobi premoga iz Trbovelj. Inšpektorat južne železnice je odredil, da naj 60 vagonov prevaža premog iz Trbovelj v Gradec. Hvala Bogu, da je vreme južno, ako bi bilo tako mraz, kakor v božičnih praznikih, prezebat bi moralo več ko pol Gradca.

Koroške novice. V Šmartnu nad Beljakom se je dne 24. dec. po neprevidnosti sam ustrelil neki laški delavec. Igral je z nabasanim samokresom, ki se je sprožil in zadel 15letnega fanta v prsi, da je takoj obležal mrtev. — Celovška mestna godba bo začela delovati dne 1. maja 1900. — Poštni sel je začel dne 1. jan. hoditi po krajih, ki spadajo pod pošto na Rudi. — Znano gostilno pri »Sandwirtu« v Celovcu je kupil za sto tisoč goldinarjev in prevzel z novim letom g. Jamek, prej gostilničar pri avstrijskem cesarju. — Cesar je potrdil od dež. zbora predlagane preuredbe gozdnega zakona.

V Železni Kaplji na Koroškem je podružnica nemškega »šulvereina« dne 27. decembra priredila božičnico. Neki Steinlechner je v svojem nagovoru rotill otroke, naj nemški »hajlajo«. Te nemške slavnosti pa se je udeležila tudi znana gospa Knapič, soproga dež. sol. nadzornika.

Proračun Ljubljane za l. 1900 je sestavljen takole: I. Uprava v obče: Potrebščina 129.297 gld. Pokritja 3854 gld., torej primankljaja 125.443 gl. — II. Uprava mestne imovine: Potrebščina 18.750 gl. Pokritja brez ozira na posebne mestne priklade 109.135 gld., torej prebitka 90.385 gl. — III. Ceste, ulice, trgi in sprehajališča: Potrebščina 61.020 gld. Pokritje 33.076 gld., primankljaj 27.944 gl. — IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve: Potrebščina 20.483 gld. Pokritje 692 gld., primankljaj 19.791 gl. — V. Šolstvo, znanost in umetnost: Potrebščina 47.265 gld. Pokritje 10.217 gld., primankljaj 37.048 gld. — VI. Vojaška nastanitev: Potrebščina 2235 gld. Pokritje 2675 gld., prebitok 440 gld. — VII. Raznoterosti: Potrebščina 2151 gld. Pokritje 569 gld., primankljaj 1582 gld. — VIII. Izredna potrebščina: Potrebščina 86.904 gl. Pokritje 22.082 gl., primankljaj 64.822 gl. — Vsa potrebščina 368.105 gld., vse pokritje brez mestnih doklad 181.300 gld. Primankljaj 185.805 gld. Kljub mestnim dokladam pa bi že sedaj ostalo nedostatka 5805 gld. — Subvencije so: »Glasbeni Matici« 1200 gl., »Narodni šoli« 200 gl., »Dramatičnemu društvu« 2500 gl., »Glasbeni Matici« 1200 gl., »Narodni šoli« 200 gl., »Dramatičnemu društvu« 2500 gl., »Glasbeni Matici« 1200 gl., »Narodni šoli« 200 gl., »Dramatičnemu društvu« 2500 gl.

za vzdrževanje botaničnega vrta 105 gld., stanarina in vodarina za pisarno trgovske in obrtne zbornice 490 gld., strelakemu društvu 26 gld., za šolski delarni 330 gld., družbi sv. Cirila in Metoda 500 gld., društvu »Radogoj« 350 gld., »Sloven«kemu planinskemu društvu« 300 gld., prof. Vodušku za meteorologična poročila 100 gld., dijaški mizi na vseučilišču v Gradcu 50 gld., otroškima vrtcama za božičnico 150 gld., razni nepredvidni doneski 500 gld., Löschnerjevi ustanovi 200 gld., »Gospodinjki šoli« 200 gld. — Izredna potrebščina: Za olepševalne namene 1000 gld., za donesek k novi deželni bolnici 3. rok 12.000 gld., za kupnino za svet od stavišča gluho nemnice 2071 gld., šišenski občini 4. rok za vtetovljeni del 1500 gld., za morebitno gradnjo cerkve na barju 500 gld., za vseučilišče v Ljubljani 5000 gld., za naprave pri šoli na barju 723 gld., za tlakovanje Rimske ceste 1500 gld., za park v Kolodvorskih ulicah 1000 gld., za hodnike ob Rinski cesti 1000 gld., za kanal na Pogačarjevem trgu 200 gld., za instrumente za tržnega nadzornika 525 gld., za uredbo Strojarske steze 1200 gld., za razširjenje mestne razsvetljave 3000 gld., za adaptacije v Svicariji 400 gld., za zgradbo kanala v Špitalskih ulicah 5000 gld., »Glasbeni Matici« za klavir 1000 gld., »Dramatičnemu društvu« za opero 2500 gld.

Prememba tvrdeke. Gospod Albert Samassa je z novim letom svojo tovarno izročil svojemu sinu Maksu.

Groharjevi slik za romarsko cerkev na Brezjah. Kritič Fr. Levec pravi v Levstikovem življenjepisju, da moramo obstati pri povesti »Martin Krpan« in se ozreti v preteklost in prihodnost. Kolika razlika v pripovedovalnem slovstvu pred njim in za njim! S tako silo je vplival na mlajše pisatelje s tem svojim delom. Kaj enakega ne moremo prerokovati Groharjevim najnovejšim slikam, če to primeramo prenesemo na slikarsko polje, vendar sta dovolj zanimivi in vredni, da si jih ogledamo natančneje. Slikar nam predstavlja dva svetnika, sv. Antona Padovanskega in sv. Antona puščavnika. Prvi v mladeniških letih, oblečen v franciškansko haljo z nedolžnim, žarečim obličjem gleda Božje Dete, katero mu kaže Mati Božja, priplula z nebeških višav. Svetnik je knjigo odložil in zamaknjen strmi v Božje Dete. — Sv. Anton puščavnik v zakrpani halji moli v svoji duplini. Knjiga z mrtvaško glavo, nekoliko okrušen vrč in zvonec nam povedo, kdo je ta svetnik. Starčkov življenje pa v tihi samoti ni mirno, ampak tudi tu ga hoče premotiti vihar skušnjav. Pobožna molitev priključuje Zveličarja samega z nebes. Prikaže se od zadaj, ljubeznivo podpre z levico svetnikovo levo roko, z desnico pa mu pokaže bežečega in premaganega skušnjavca. — Obe ideji sta srečni in lepi, da, vzvišeni! Ali je pa slikar tudi zadostil svoji nalogi? Ali je izvel to idejo, kakor zahteva snov sama in umetnostno naziranje? Nečemo pretiravati, a reči smemo, da sta obraza obeh glavnih oseb mojstrska, da se je v njih osredotočila vsa umetnikova zmožnost. Manj na drobno in natančno je izvršeno vse drugo. Slikar je hotel gledavca opozoriti le na glavno osebo, in ga ne motiti s postranskimi pridevki. Barve so žive; nam se je zdelo, da so celó preskrajne, ker se vrste protivne barve brez mehkega prelivanja. Da so pa žive, je popolnoma upravičeno, ker sicer v prostorni cerkvi popolnoma izginejo. Ozadje je bolj megleno. Brezdvomno je zadnje bivanje v Monakovem umetniku mnogo koristilo in mu zopet razširilo umetniško obzorje, da bo s podvojeno močjo in ljubeznijo deloval za napredek v domači umetnosti. Sliki sta razstavljeni za nekaj dni v dvorani »Katoliškega doma«. Ne zamudi si jih ogledati, kedor se zanimaš za lepo umetnost. — a.

Z Reke. Na Sušaku začel je izhajati namesto »Hrv. Sloge« — »Novi list«, škoda da mu niso dali drugega imena, n. pr. Primorac. Bilo je potreba, da se list prenovi, in upamo, da se tudi bo, kar nam jamči ime novega urednika, spretnega Supila iz Dubrovnika. Želeti se mora, da prepreči vpliv reških listov, kateri se žalibog tudi od naših preveč čitajo. Upamo, da jih bo znalo novo uredništvo izpodrinuti. — Rečani so dobili od Mažarov nov božični dar. Došla je

bodo zmožni tudi v tem jeziku predavati. Mažari bodo pa skrbeli, da se tudi kateri od njih ljudi naučijo toliko italijanščine, da bi mogli reške učitelje zameniti, ako bi morebiti zahtevali politički obziri kakšne premeščenje kam daleč v Mažarsko. Zdaj vidijo, kaj jim pomaga njih avtonomija in sovraštvo do Hrvatov. Ker so izpodkopavali vpliv Hrvatov in se branili njih jezika — morajo se začeti mučiti za mažarščino, ali pa ostati brez kruha. — Da bi se nekoliko potolazili, predložil je vladin šolski nadzornik vladi, da bi učiteljem plače povišala — kaker je to i na Ogerskem.

Parnik »Berenice« je v miljskem zalivu popolnoma izpraznjen, blago je shranjeno v lazareškem skladišču. V torek je miljski župnik v Lazaretu daroval sv. mašo, katere so se udeležili kapitan, moštvo in ostale osebe v lazaretu.

Blatno mesto je Ljubljana v sedanjem južnem vremenu. Hiše so mestne, ceste pa vaskne. Ne čudili bi se, da bi kdo v blatu utonil. Mestna uprava hrani pri delavcih. Bilo bi pač hvalevredno, da se pred vsem skrbi za odpravo nečednosti z ulic.

Kolek za račune in vozne liste. V teku meseca decembra 1899 vpeljal se je mesto dosedanjih dveh kolkovnih znakov za natisek računskih golic in v privatnih tiskarnah narejenih vozni listov jednoten kolkovni znak z oznambo vrednosti v kronski veljavi. Za natisek kolkovnega znaka bodisi na računskih golicah, bodisi na vozni listih, ki se rabijo pri prevažanju po železnicah, po morju in po notranjih vodah, so pooblašteni: Osrednji kolkovni urad na Dunaji, kolkovni urad v Pragi, dohodarstveni in kolk. urad v Trstu, ekonomatski uradi finančnih deželnih ravnateljstev v Gradcu in Brnu, glavni carinski uradi v Lvovu, Lincu, Reichenbergu, Budjevicah in Bolcanu in glavni davčni uradi v Solnogradu, Plznu, Kolinu in Ausigu. — S 1. januarjem 1900 prične dvorna in državna tiskarna s časom izdajati vozne liste za železnice z novim kolkovnim znakom. — Zaloge računskih golic in v privatnih tiskarnah napravljenih vozni listov z vtisnjenim kolkovnim znakom po 1 kr. in po 5 kr., kakor tudi v dvorni in državni tiskarni napravljeni vozni listi za železnice, katerih kolkovni znak se glasi na avstrijsko veljavo, se smejo tudi še nadalje uporabljati. — Nove golice in vozni listi se toraj tem povodom ne bodo izdali, odnosno se ne odtegnejo prometu, ter tudi ne zamenjajo.

Kanal udrl se je včeraj zvečer v Gosposki ulici.

Kopačevega konja zadnja pot. Včeraj je peljal mesarski hlapec Kopačev v klavnico konja. Ubogi konj je le s težavo stopal s hlapcem. Pred klavnico so ga obšle silne slabosti. Nič več ga ni bilo mogoče spraviti v klavnico. Poginil je pred klavnico.

V Ameriko jo je hotel včeraj pobrisati 20-letni Janez Boben iz Vrtače pri Semiču. Na Karlovski cesti pa ga je zasačil policaj Šinkovec in izročil dež. sodišču.

Obesil se je 30. grudnia lajnar Jože Hlad s Potoka v kočevskem okraju.

Kralj Aleksander se ženi? Mažarski listi poročajo, da se bode srbski kralj Aleksander zaročil z najstarejšo hčerjo nadvojvode Friderika, ki biva v Požunu.

Cecil Rhodes — kot opica. Nek londonski list je te dni trdil, da je slaboznani Cecil Rhodes pobegnil iz Kimberleya na jako čuden način. Pripoveduje se namreč, da se je oblekel v kožo velike opice orangutana in da ga je neka zamorka tako preoblečena pripeljala skozi burske čete, ki oblegajo Kimberley. Mi objavimo to vest kot — kuriozum.

Društva. (Zahvala.) Povodom božičnice na prvem mestnem slovenskem otroškem vrtcu blagovolil je slavni občinski svet ljubljanski podariti svoto 150 gld. v napravo obleke ubožnim otrokom. Poleg tega so podpisane izročili še naslednje dame in gospodje svoto 71 gld. 50 kr.: Nj. Prevzvišenost g. knezo škof dr. Ant. Bon. Jeglič 5 gld., velečenjena gospa županja M. Hribarjeva 5 gld., preč. g. prof. J. Gnjazda 5 gld., učiteljsko osobje m. slovenske osemrazrednice 7 gld., po 3 gld.

ron, g. M. Dolencčeva; po 2 gld.: gospa J. Gogola, g. N. Grošeljeva, g. M. Bončarjeva, g. J. Malijeva, g. M. Polakova, g. J. Souvanova, g. L. dr. Hudnikova, g. J. Supančičeva, g. J. Terčekova, g. J. Velkavrhova, g. J. Knez, g. M. Druškovičeva; veleč. g. župnik M. Malenšek 1 gld. 50 kr.; po 1 gld. g. M. Bleiweis pl. Trsteniška, g. A. dr. Zarnikova, gđč. J. Lozarjeva, gđč. K. Martinak, gđč. J. Arcé, g. M. Predovičeva, g. M. Černetova, g. dr. L. Požar, g. dr. J. Staré. — Slavnemu občinskemu svetu ljubljanskemu kakor tudi vsem tu navedenim velikodušnim darovateljem in gospodičnam učiteljicam mestne slovenske osemrazrednice za njih obili trud ob priliki priprave te božičnice izreka v imenu obdarovanih otrok najiskrenejšo zahvalo

Zofija Grum, voditeljica I. mestnega slov. otroškega vrta. V Ljubljani, 30. dec. 1999.

(Hranilnica in posojilnica Raiffeisenova pri sv. Kunigundi na Pohorju) ima svoj ustanovni shod v nedeljo, dne 7. januarja 1900.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 4. januarja. Glede osnove novega ministerstva se govori, da bodo novi ministri vsi uradniki, ki se odlikujejo s strokovnim znanjem. Za Češko bo imenovan posebni češki minister, ki bo posredoval mej vlado in mej češkim klubom pri razpravljanji jezikovnega vprašanja. Za to mesto se imenuje sekcijski nač. dr. Režek.

Gradec, 4. jan. Danes je dobila 7. kompanija infanterijskega polka nalog, da odide v Köflach. Ta novica je vzbudila v Köflachu veliko razburjenje.

Praga, 4. jan. Zagotavlja se, da dobi pri današnji volitvi župana večino Staročeh Srb.

Budimpešta, 4. jan. Minister a latere bo baje odstopil, njegov naslednik bo grof Apponyi, bivši vodja narodne stranke, ki se je zadnji čas spojil z liberalno.

Budimpešta, 4. jan. »Bud. Hir-lap« poroča, da namerava voj. uprava zvišati stalno armado za 51.550 mež, kar bi stalo novih 400 milijonov kron, ki se razdele na 10 let. V častniških krogih se ta vest dementuje.

Rim, 4. januarja. Poročila o slabem zdravju papeževem so neosnovana.

Pariz, 4. jan. Državno sodišče je obsodilo »zarotnika« Buffet in Derouléde, na vrsto pridejo še: Guerin, Dubuc in Barillier. Oproščeni so Ramel, Sabran, Vaux in Godefroy.

Vojska v Južni Afriki.

S svojim poročilom o zadnji zmagi generala Frencha pri Colesbergu so se angleški vojni repertorji zopet dobro urezali, kajti, kakor je razvidno iz današnjih poročil, ni istinita niti jedna beseda omenjenega zmagovalnega speva. Uradno se namreč včeraj javlja iz Kapstadta, da ni došlo nikako obvestilo o osvojitvi Colesberga, in danes se celo iz Frenchovega tabora poroča, da so Buri znova zasedli Colesberg. Tak nenaden preobrat je menda mogoč le pri Angležih.

Angleški podvodje se hočejo, kakor sledi iz nadaljnjih poročil, vsakako bolj proslaviti, kakor njih glavni poveljniki, predno stopi na afriška tla generalissimus Roberts. Posamni polkovniki v svojih brzojavkah kar tekmujejo mej seboj, kdo bo osvojil več angleških mest, v katerih že nad dva meseca gospodarijo Buri.

Najpogumnejši pa je menda polkovnik Pilche, ki je v dveh dneh »osvojil« mesti Sunnysike pri Belmontu in pa Douglas, ki sta oddaljeni drugo od drugega precej km. No, nekaj se mora pač sporočiti z bojišča; ali je poročilo resnično ali ne, na to se olicijelna Anglija ne ozira.

Berolin, 4. jan. V tukajšnjih vladnih krogih je vse ogorčeno nad Anglijo, katere vojna uprava je v delagoškem zalivu zaplenila že drugo nemško ladijo.

Bruselj, 4. januarja. Kakor javljajo iz Bruselja, je bil general French pri napadu na Colesberg tepen; izgubil je 150 mež in 8 častnikov. Izenadil je z napadom le burske predstraže, ki so so hitro umaknile, potem pa je na

V veliki žalosti naznanjamo svojim sorodnikom in znancom bridko izgubo naše ljubljene in nepozabne matere, blage gospe

Franciške Gregorič-eve

ki se je danes ob 7. uro zvečer v 66. letu starosti, a polna mučnega in dolgotrajnega bolehanja, od nas tugujočih vsa v Bogu udana poslovila in previdena s sv. zakramenti za umirajoče odšla mirno s svojo dušo v večnost.

Truplo predrage nam rajne se bo v petek, dne 5. januarja, ob 3 uri popoldne v hiši št. 11 Ulice na grad blagoslovilo in v potem na pokopališču pri sv. Krištofu večnemu počitku izročilo.

Blago rajno priporočamo v pobožno molitev in spomin, zlasti pri sv. mašah.

V Ljubljani, dne 4. januarja 1900.

Žalujoči ostali.

Emajlna glasura,

prava, uporabna, katera se mnogo rabijo, n. pr. umivalniki, zelezje, les, kositar, kameniti predmeti, vodovodne škockle, kojim da porcelanu slično prevlako. V skatljah po 1/2 in 1 Ko. se dobiva pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciške ulice.

Vnanja naročila po povzetju. 228 3 12-9

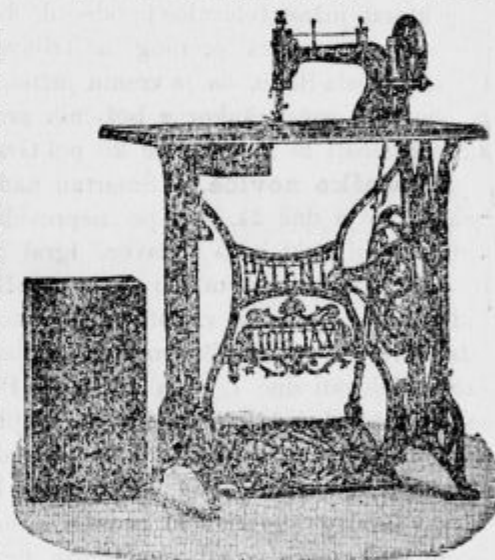
Šivalnih strojev tovarn. zaloga Ivana Jax-a

v Ljubljani, Dunajska cesta 13

priporoča svoje pripoznano najboljšo

šivalne stroje

za domačo porabo in obrtniške potrebe. 712 20-19

ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Abbondiu pa le to nikakor ni ugajalo, ker je iz njiju kretanja sklepal, da čakata baš njega. Ko se je namreč prikazal, sta spogledala se oba, dvignivši glave, kakor da bi si zašepetala oba h krati: on je! Oni, ki je okobalem sedel na zidu, vstane potegnivši nogó na cesto, v tem ko drugi stopi od zidu. Oba mu gresta nasproti. Don Abbondio pa je še vedno držal v roki brevir odprt, kakor bi bral, zajedna pa je skrivaj pogledaval kvišku, da je opazoval njiju kretanje. Ko je pa videl, da gresta naravnost proti njemu, šine mu precej tisoč misli v glavo. V naglici se je vprašal, ali ni mej njim in mej „bravi“ na desni ali levi strani ceste kak izhod. Spomnil se je takoj, da ne. Brzo je izprašal svojo vest, če se ni morda pregrešil proti kakemu mogotcu ali maščevalcu.

(Dolje sledi).

Umrlí so:

31. decembra. Terezija Alkovič, zasebnica, 73 let, Šolski drevored 2. ostarelost. — Angela Koman, krojačeva hči, 20 mes. Opekarska cesta 7. jetika. — Franc Krže, poljedelec, 52 let, Opekarska cesta 12, se je obesil. V bolnišnici.

29. decembra. Martin Adamič gostá 67 let na duha in vodenica.

30. decembra. Ara Matkovič, dnarica, 30 let, jetika.

31. decembra. Marija Omahen, kramarica, 85 let, ostarelost. — Marija Ritobrato, strežnica, 72 let, ostarelost.

Cena žitu na dunajski borzi

dne 3. januarja 1900.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za pomlad . gl. 8 02 do gl. 8 03
Rž za pomlad . . . » 6 74 » » 6 75
Turšica za maj-junij » 5 24 » » 5 25
Oves za pomlad . . » 5 35 » » 5 36

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306 2 m, srednji zračni tlak 736 0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
3.	9. zveč.	731 2	11 0	sr. jzab.	oblačno	
4.	7. zjut.	729 7	10 3	sl. jzab.	dež	3 0
2.	popol.	728 8	10 3	sl. zah.		

Srednja včerašnja temperatura 10 3, normale: -2 7°.

Sveži pustni krofi in potvice

se dobé pri 5 1

Jakobu Zalazniku
na Starem trgu.

Najceneje in najbolje se pač kupi neposredno pri izdelovalcu.

Leopold Tratnik

pasar in srebrar v Ljubljani, sv. Petra cesta

priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom izredno lepe

izdelke cerkvenih posod in orodja

v najraznejših slogih in najnovejših oblikah razne velikosti.

Gospodom hišnim posestnikom in sl. občinstvu pa priporoča lastne 901 (6-5)

izdelke električnih svetilk

kakor tudi svojo zalogo istih iz najsvetlejših in največjih tovarn. — V zalogi ima tudi vse k električni razsvetljavi potrebne steklene in porcelanaste predmete.

Kar bi ne bilo po želji stranke v zalogi, naredi ali preskrbi v najkrajšem času.

Cene so najnižje, blago zajamčeno dobro.

Stare petrolejske svetilke, lestence, svečnike itd. prenaredi za električno razsvetljavo hitro in poceni.

Vzorci in ceniki vseh tu- in inozemskih tovarn so na razpolago.

Najceneje in najbolje se pač kupi neposredno pri izdelovalcu.

veliki komornik Njegovega Veličanstva, vojvoda mesta Frias, grof v Haro in Castelnovo, glavni rodovine Velasco in rodovine sedmih infantov di Lara, namestnik milanski itd. je zaukazal dne 5. rožnika 1593. leta, ker je bilo tudi njemu povsem znano, „kakó škodljivi in pogubonosni so „bravi“ in potepuhi, kakó kvarna je ta zalega za občo blaginjo, kako se norčuje iz pravice“... zaukazal jim je znova, naj tekom šestih dni zapusté deželo, ponovivši vsa povelja in vse grožnje svojega prednika. Ko pa je zelo užaljen zopet čul, „da vedno bolj narašča ta zalega v mestu in deželi milanski, da se ne sliši o njih drugega, po noči in podnevi, nego o premišljenih pobožnih, umorih in ropih in vsakojakih drugih zločinih, kateri se godé tem lažje, ker se zanašajo „bravi“ na pomoč svojih glavarjev in zavetnikov...“ zapovedal je 23. majnika 1598. leta rabiti ista sredstva, samó v večjih merah kot v trdovratnih boleznih. „Vsakdo“, takó sklepa svoj ukaz, „naj se povsem varuje, kakorkoli se zagrešiti proti temu povelju, ker ne bode deležen mehkosrčnosti Njegove vzvišenosti, temveč bode občutil samó njegovo strogost, njegov gnjev...“ ker je trdno sklenil, da je to poslednji in odločilni opomin.“

Ni pa bil tega mnenja Don Pietro Enriquez de Ecevedo, grof di Fuentes, kapitan, namestnik milanski; on ni bil tega mnenja, in sicer iz dobrega razloga. Ker mu je bila popolnoma znana beda, v koji živi mesto in dežela radi velikega števila razbojnikov, katerih kar mrgoli... odločil se je, docela zatreti to tako kvarno zalego, ter je izdal dne 5. grudna 1600. nov razglas, poln najbolj strogih grožnj, „s trdnim namenom, izvajati ga z vso strogostjo.“

Pri tem pa najbrže ni porabil one vstrajnosti, s katero je spletkaril in vzbujal sovražnike proti svojemu zopniku Henriku IV. Povestnica nas namreč uči, kakó se mu je posrečilo oborožiti zoper onega kralja vojvodo savojškega, kateremu je tako vzel ne malo mest; kako se mu je posrečilo zaplesti v zaroto vojvodo di Biron, dokler mu ni igril glave. Toda, kar se pa tiče te toli pogubne ljulike, „bravov“, je gotovo, da je poganjala tudi še do 22. kimovca 1612. leta.

Ta dan je presvetli Don Giovanni de Mendoza, markiz dela Hinojosa, plemenitaš itd. resno sklenil, uničiti jo povsem. V to svrhu je poslal kraljevima dvornima tiskarjema Tandolfo in Marco Tullio Malatesti uže omenjeni razglas, popravljen in povečan, da bi ga tiskala v pogin razbojnikov. Toda lopovi se niso dali zatreti, dokler niso občutili, dne 24. prudna 1618 leta, še huji pritisk Don Gomez Suareza de Figueroa, vojvode di Feria, namestnika itd. Ker se pa niti tedaj „bravi“ niso dali pokončati, bil je prisiljen presvetli gospodar Gonzalo Fernandez di Cordova, pod čegar namestništvom se je godil oni sprehod don Abbondia, zopet popraviti in znova razglasiti prejšnji ukaz proti lopovom, in sicer dne 5. vinotoka leta 1627., to je jedno leto, jeden mesec in dva dni pred gori opisanim znamenitim dogodkom.

Ta razglas ni bil zadnji; nepotrebno pa je omenjati naslednjih, ker ne spadajo več v okvir naše povesti. Dotakniti se hočemo le onega z dne 13. svečana 1632. leta, v katerem trdi vojvoda de Feria, uže drugič namestnik, da najhujše zločnosti vprižarjajo „bravi.“ To naj zadošča, da smo prepričani, da so se v času naše povesti še nahajali „bravi.“

Da možá, katera smo gori opisali, nekoga pričakujeta, bilo je več kot očitno; don

Kapstadt, 4. januarja. Iz Douglasa se poroča 2. t. m.: Polkovnik Pilche je brez odpora zasedel mesto in so ga lojalni prebivalci navdušeno pozdravili.

London, 4. jan. Jutranji listi poročajo iz Regensburga 2. t. m.: Položaj pri Colesbergu se je nenadoma (?) spremenil. Tekom noči so Buri znova zasedli postojanke, s katerih jih je prejšnji dan pregnal (?) general French. Brezdvomno so dobili Buri novo moč.

London, 4. jan. Iz Sterkstroma je došlo sinoči poročilo, da so Buri napadli Molteno. Boj se nadaljuje. — Iz Naauwporta poročajo, da se tije na desni strani Colesberga ljut boj.

London, 4. januar. Reuterjev urad poroča iz Kapstadta 2. t. m. zvečer: Dosedaj še ni došlo nikako uradno potrdilo o osvojitvi Colesberga od strani Frenchove armade.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevél I. B.—č.

(Dolje).

Že osmega malega travna leta 1583. jih je jel preganjati presvetli Don Carlo Aragonski, knez v Castelvetro, vojvoda v Terranuova, mejni grof v Avoli, grof v Burgeto, veliki admiral in veliki kontestabel na Siciliji, namestnik v Milanu in generalni kapitan Njega katoliškega Veličanstva v Italiji „popolnoma prepričan o neznosnem stanju, v katerem je živel in živi mesto Milan radi teh razbojnikov in potepuhov.“ „On določa in izjavlja, da naj se kot „bravi“ in „vagabundi“ iztirajo vsi oni, bodisi domačini, bodisi tujci, ki nimajo nobene obrti ali pa je nečejo izvrševati; ki nimajo nikakega zaslužka ali pa se tudi za gotov zaslužek oprijejo kacega viteza ali plemenitnika, uradnika ali trgovca, da mu gredo na roko ali da za nje, kakor se domneva, strežejo drugim po življenju.“ Vsem tem je zapovedal, da naj tekom šestih dni zapusté deželo, grozil nepokornežem z „galero“ in dal vsem služabnikom pravice in neomejeno oblast v izvrševanju tega povelja. Toda ko je naslednje leto opazil, „da je v mestu še vedno dosti teh „bravi“, ki nikakor niso premenili svojih običajev in kojih število se tudi ni zmanjšalo, temveč ki živé še zmirom kakor so živeli preje“, izdal je 12. malega travna drugi oklic, ki je bil še bolj strog in znamenit, v katerem je razven drugih povelj zaukazal tudi naslednje:

„Vsakdo, bodisi meščan, bodisi tujec, komur se bode po dveh svedokih dokazalo, da je v službi ali da je na glasu kot „bravo“ ali pa da ima sploh to ime, da-si se mu ne spriča, da je uže res zakrivil kak zločin... tega more uže vsled take govorice, brez drugih dokazov, vsak sodnik spraviti na natezalnico in na konopec, potem ko so se zvršile proti njemu poizvedbe... in četudi ne prizna nikakega zločina, pošlje naj se vender za tri leta na galejo uže radi tega, ker mu pravijo, „bravo.“ Vse to se je ukazalo in še mnogo drugega, kar smo izpustili, zato, ker „Njegova Vzvišenost odločno zahteva od vsakega pokorščine.“

Ko slišimo te odločne in resne besede tako visocega gospoda, dalo bi se prav lahko domnevati, da so uže pri njih odmevu vsi „bravi“ izginili za vedno. Toda nič manj imeniten gospod, nič manj slóveč, nam pove baš nasprotno. Njegova Vzvišenost in Svetlost Ivan Fernandez de Velasco, kontestabel kastiljski,

Dunajska borza.

Dne 4. januarja.	
Skupni državni dolg v notah	90—
Skupni državni dolg v srebru	98 80
Avstrijska zlata renta 4%	96 75
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	99 10
Ogerska zlata rent 4%	96 95
Ogerska krona rent 4%, 200	94 65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	130 25
Kreditne delnice, 160 gl.	231 95
London vista	242 65
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118 20

Dne 3. januarja.	
4% državne srečke l. 1853, 250 gl.	—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	156—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	209—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98—
Tisne srečke 4%, 100 gl.	137—
Dunavske vravnave srečke 5%	—

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107—
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	96—
Priporočne obveznice državne železnice	86 50
„ „ južne železnice 3%	70 50
„ „ južne železnice 5%	100 25
„ „ dolenskih železnice 4%	99 50
Kreditne srečke, 100 gl.	394—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	300 50
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	40 40
Ogerskega	20 50
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	13—
Rudolfove srečke, 10 gl.	55—

Salmove srečke, 40 gl.	176—
St. Genois srečke, 40 gl.	171 50
Waldsteinove srečke, 20 gl.	180—
Ljubljanske srečke	—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	125 25
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	289—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	80—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	26 35
Splošna avstrijska stavbinska družba	102 50
Montanska družba avstr. plan.	274 25
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	292—
Papirnih rubljev 100	254—

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri zrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zrebanje.
Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična dolniska družba
„M E R C U R“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.